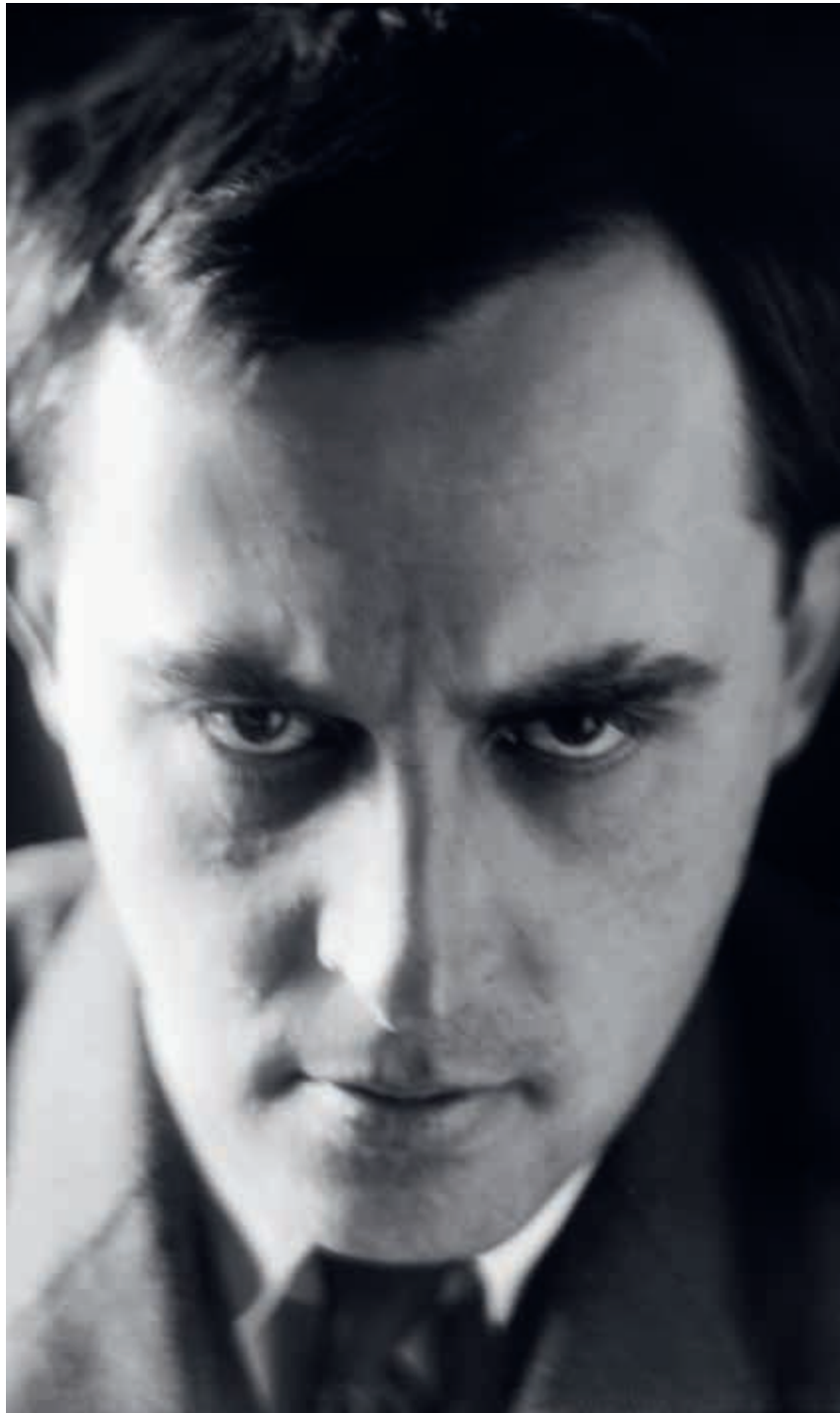

Withkacy

Fotografia / Photography

BOSZ

Autoportret na tle kompozycji, ok. 1913

Self-Portrait Against the Background of a Composition, ca. 1913

Fotografia / Photography

Witkacy

• Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem ma w swoim archiwum fotograficznym największą kolekcję szklanych negatywów rodziny Witkiewiczów, znaczna ich część jest autorstwa Stanisława Ignacego Witkiewicza (Witkacego). W zbiorze znajdują się również zdjęcia wykonane przez Stanisława Witkiewicza (ojca) oraz dzieci jego brata, Jana Witkiewicza – Jana Koszczyca-Witkiewicza i Marii Witkiewiczówny (Dziudzi). Fotografie te przetrwały zawieruchę II wojny światowej w Zakopanem, w willi na Antałówce. To właśnie kuzynka Witkacego, Maria Witkiewiczówna, przekazała spuściznę swoich krewnych do zakopiańskiego muzeum. Niestety, albumy fotograficzne Stanisława Ignacego i liczne bezcenne pamiątki z jego warszawskiego mieszkania uległy zniszczeniu podczas powstania warszawskiego.

• Witkiewiczowie, jak na światłych ludzi przystało, w latach 90. XIX wieku podeszli z zainteresowaniem do fotografii – dokumentowali z ciekawości bądź dla przyjemności Zakopane, przyjaciół i siebie, a swoim zdjęciom często nadawali nieuchwytny artystyczny pierwiastek. Stanisław Witkiewicz (ojciec) pisał o tym medium następująco: „Tyle jeszcze powiem tylko, że fotografia pokazuje, jakim jest człowiek, który ją zrobił [...]”¹.

• Prezentowany zbiór to fotografie wykonane przez Witkacego do 1914 roku – niestety, zdjęć międzywojennych jego autorstwa zachowało się bardzo mało. Aby pokazać różne aspekty zamiatowania artysty do fotografii, przedstawiono również ujęcia z lat 20. i 30. XX wieku, na których to Stanisław Ignacy jest głównym bohaterem oraz inicjatorem ukazanych scen. Za obiektywem stali jego znajomi i przyjaciele, m.in. Józef Jan Głogowski oraz Stefan i Tadeusz Zwolińscy.

• Tematami wczesnych fotografii Witkacego były sceny rodzinne, pejzaże zakopiańskie i wycieczki górskie. Artysta z czasem rozwinął swoje umiejętności i zaczął eksperymentować. Często tworzył cykle, zgłębiając konkretny temat – czy to człowieka, czy też przyrody albo maszyny. Próbował przeniknąć zagadnienie, dotrzeć do istoty fotografowanego motywu. Jego kompozycje były różnorodne, odzwierciedlały nieustanną fascynację naturą. Jedną z ciekawszych i innowacyjnych metod, jakie stosował w portretach, były ciasne kadry, które obejmowały samą twarz. Zwracał szczególną uwagę na oczy, co praktykował również w swojej Firmie Portretowej. Dodatkowo Witkiewicz fotografował własne prace i dzieła innych artystów. Na jego zdjęciach sztuka pojawiała się nie tylko jako autonomiczny temat, ale także jako element uzupełniający wizerunek postaci.

• Na przedstawionych fotografiach widoczne są próby uchwycenia różnych problemów artystycznych: kompozycji i kadrowania, światła i cienia oraz nastroju. Zdjęcia przedstawiają wielostronne podejście do modelu czy krajobrazu, a przede wszystkim do medium, jakim jest fotografia.

• Witkacy zwykł mawiać, że „bawi się fotografią” – może za jej pomocą chciał pokazać siebie i swoje dążenia do zrozumienia świata, który go otaczał?

Zofia Radwańska

/ 1 S. Witkiewicz, *Sztuka i krytyka u nas (1884–1898)*, Lwów 1899, s. 165.

- The Tatra Museum in Zakopane holds in its photo archives the largest collection of glass negatives of the Witkiewicz family, with a significant number of photographs taken by Stanisław Ignacy Witkiewicz (aka Witkacy). The set also includes pictures by Stanisław Witkiewicz (the father) and the children of his brother Jan Witkiewicz: Jan Koszczyk-Witkiewicz and Maria Witkiewiczówna (aka Dziudzia). The photographs survived the turmoil of World War II in a villa on the Antałówka hill in Zakopane. It was Witkacy's cousin, Maria Witkiewiczówna, who donated the legacy of his relatives to the museum in Zakopane. Alas, Stanisław Ignacy's photo albums and countless precious memorabilia from his Warsaw apartment were destroyed during the Warsaw Uprising.

- In the 1890s, the Witkiewiczes, as befits enlightened people, took an interest in photography – out of curiosity or for pleasure, they documented Zakopane, their friends and themselves, often adding an intangible artistic touch to their shots. Stanisław Witkiewicz (the father) wrote about this medium in the following way: "Let me just add that photography reveals the kind of person the author is [...]"¹ The presented collection features photographs taken by Witkacy from 1914 onwards – unfortunately, we have very few of his shots taken in the interwar period.

- In order to show various aspects of the artist's passion for photography, we have also included pictures from the 1920s and 30s, in which Stanisław Ignacy is the main character and initiator of the scenes. Behind the camera were his acquaintances and friends, among others, Józef Jan Głogowski, as well as Stefan and Tadeusz Zwoliński.

- The subjects of Witkacy's early photographs were family scenes, Zakopane landscapes and mountain hikes. Over time, the artist honed his skills and began experimenting. He often created series, delving into a particular subject matter – a human, nature or a machine. He attempted to get to the bottom of the theme and find the essence of the motif that he depicted. His compositions were multifarious, reflecting his constant fascination with nature. One of the more curious and innovative methods that Witkacy employed in portraits was tight framing, showing just the face. He paid particular attention to the eyes, which was also practised in his Portrait Company. In addition, Witkiewicz took photos of works created by himself and other artists. In his photographs, art not only came to the fore as an autonomous subject, but also complemented human figures.

- The pictures presented herein show attempts at capturing artistic issues: composition, framing, chiaroscuro and mood. The images manifest a multifaceted approach to the model or the landscape, and, above all, to the medium of photography.

- Witkacy used to say that he "played with photography" – perhaps he used it to show himself and his aspirations to understand the world around him?

Stanisław Ignacy Witkiewicz, Bronisław Malinowski i panna Biedrzycka na werandzie willi na Anfatówce, ok. 1911

Stanisław Ignacy Witkiewicz, Bronisław Malinowski and Miss Biedrzycka on the Porch of the Villa on the Anfatówka Hill, ca. 1911

*Scenka na werandzie willi na Antatówce, na przednim planie Gustaw Gwozdecki (malarz),
za nim Helena Biedrzycka z nożem oraz z prawej Dziudzia (Maria Witkiewiczówna), 1909–1911*
*A Scene on the Porch of the Villa on the Antatówka Hill, in the Foreground Gustaw Gwozdecki (Painter),
Behind Him Helena Biedrzycka with a Knife and Dziudzia (Maria Witkiewicz) on the Right, 1909–1911*

Tata piszący przy stole (Stanisław Witkiewicz)
Dad Writing at the Table (Stanisław Witkiewicz)

Stanisław Witkiewicz w swojej pracowni w Zakopanem, ok. 1900
Stanisław Witkiewicz in His Studio in Zakopane, ca. 1900

Wojciech Roj na budowie willi na Anfatówce, ok. 1903–1904

Wojciech Roj on the Construction Site of the Villa on the Anfatówka Hill, ca. 1903–1904

Z wyprawy po Podolu, 1903
From the Expedition to Podolia, 1903

*Stanisław Ignacy Witkiewicz w koszuli naciągniętej na głowę udający ducha Jadwigi Janczewskiej
w Dolinie Kościeliskiej, 1. poł. lat 30. XX w.*

*Stanisław Ignacy Witkiewicz in a Shirt Pulled over His Head, Pretending to Be the Spirit of Jadwiga Janczewska
in the Kościeliska Valley, 1st half of the 1930s*

Nena Stachurska i Stanisław Ignacy Witkiewicz
Nena Stachurska and Stanisław Ignacy Witkiewicz

Stanisław Ignacy Witkiewicz (Witkacy)

był artystą wszechstronnym – pisał powieści, wiersze i dramaty, malował, rysował, a także zajmował się fotografią. Wykonał ponad 1500 czarno-białych zdjęć, niektóre z nich ręcznie kolorował. Chętnie fotografował pejzaże i lokomotywy na dworcu w Zakopanem. W jego artystycznym dorobku wiele miejsca zajmowały autoportrety oraz portrety – zwłaszcza rodziny i przyjaciół.

Stanisław Ignacy Witkiewicz (Witkacy)

was a versatile artist – he wrote novels, poems and plays, painted, drew and took photographs. He is the author of over 1,500 black-and-white photographs, some of which he sometimes coloured by hand. He enjoyed taking pictures of landscapes and locomotives at the railway station in Zakopane. His artistic oeuvre included self-portraits and portraits – especially of his friends and family.